

ŠALTINIS: ROQUETTE LIETUVA SEKTORIUS: DSS IR APLINKOSAUGOS SKYRIUS	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBAI SU ASBESTU	INSTRUKCIJA: IENLI018LI 1-as LEIDIMAS: 2018 m. gruodžio 17 d.
--	---	---

PARENGĖ	Valdonė Jokubaitienė	Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistė
PATIKRINO	Vidmantas Urbas	Inžinierius energetikas, Darbuotojų atstovas saugai ir sveikatai
	Milda Balienė	DSS ir aplinkosaugos vadovė
	Raimundas Kazlauskas	Techninio aptarnavimo direktorius
PATVIRTINO	Edvinas Bernotas	Generalinis direktorius

TIKSLAS	TAIKYMO SRITIS
Darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau DSS) instrukcijos „Darbai su asbestu“ tikslas – nustatyti asbesto ir medžiagų, kurių sudėtyje yra asbesto, reikalavimus laikymui, naudojimui, šalinimui, transportavimui ir utilizavimui.	Ši instrukcija taikoma visiems Bendrovės padaliniais ir darbuotojams bei visiems Bendrovės teritorijoje dirbantiems Rangovams, kurių veikla susijusi su asbesto ir savo sudėtyje asbesto turinčių medžiagų laikymu, naudojimui, šalinimui, transportavimu bei utilizavimu.

SUSIJĘ DOKUMENTAI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Darbo su asbestu nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. A1-184/V-546 (įsakymo pakeitimas – 2015 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. A1-323/V-716); 2. Kompetencijos reikalavimai įmonėms, vykdančioms statinių, turinčių konstrukcijose asbesto, griovimo, jų konstrukcijų ar asbesto šalinimo darbus, aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. A1-199; 3. Lietuvos higienos norma HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-824/A1-389; 4. Praktinis gerosios patirties vadovas „Asbesto keliamo pavojaus prevencija arba mažinimas darbe, kuris susijęs (arba gali būti susijęs) su asbestu. Darbdaviui, darbuotojams ir darbo inspektoriumi“, leidėjas – Europos Sąjungos Vyriausiųjų darbo inspektorių komitetas, 2006 m.

PAKEITIMAS (-AI)
Pirmasis leidimas

ĮRAŠŲ VALDYMAS
Už šios Instrukcijos periodinę peržiūrą ir atnaujinimą atsakingas Bendrovės Darbuotojų saugos ir sveikatos ir aplinkosaugos skyrius

ŠALTINIS: ROQUETTE LIETUVA SEKTORIUS: DSS IR APLINKOSAUGOS SKYRIUS	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBAI SU ASBESTU	INSTRUKCIJA: IENLI018LI 1-as LEIDIMAS: 2018 m. gruodžio 17 d.
--	---	---

1. ŠIOJE INSTRUKCIJOJE VARTOJAMI TERMINAI IR APIBRĖŽTYS

- 1.1. Asbestas – tai gamtiniai, natūralūs, pluoštiniai silikatai, atsparūs temperatūros poveikiui, turintys geras termoizoliacines savybes. Asbesto galima aptikti vamzdynų, krosnių šilumos izoliacijoje, elektros įrenginiuose, ugniai atspariose sienose ir duryse, grindų bei lubų plokštėse, šiferio lakštuose stogams dengti bei kituose gaminiuose;
- 1.2. Asbesto plaušelis – objektas, kurio ilgis didesnis nei 5 mikronai (1 μm lygus 0,001 mm) ir plotis mažesnis nei 3 μm, o ilgio ir pločio santykis didesnis kaip 3:1 ir kurį galima suskaičiuoti fazinės kontrastinės mikroskopijos būdu ;
- 1.3. Darbai su asbestu – bet kokie darbai, įskaitant statinių, turinčių konstrukcijose asbesto, griovimo, asbesto sandėliavimo, transportavimo, šalinimo bei utilizavimo darbus, kuriuos dirbantis žmogus turi ar gali turėti kontaktą su asbestu ar asbesto turinčiomis medžiagomis.

2. ASBESTO POVEIKIS ŽMOGAUS SVEIKATAI

- 2.1. Asbestas yra įrašytas į Tarptautinio vėžio tyrimo centro kancerogeninių medžiagų sąrašą, kaip vėžį sukelianti medžiaga, turinti ilgalaikį 20 – 30 metų neigiamą poveikį žmogaus sveikatai. Nuo 2005 m. Lietuvoje uždrausta gaminti, prekiauti ir naudoti visų rūšių asbestą bei gaminius ir medžiagas, kurių sudėtyje yra asbesto.
- 2.2. Kol asbesto turintys statiniai, konstrukcijos ar gaminiai neliečiami, ši medžiaga didesnio pavojaus žmogaus sveikatai nekelia. Didžiausią asbesto keliamą riziką sveikatai patiria darbuotojai, vykdančys statinių, kurių sudėtyje yra asbesto, griovimo, remonto ir asbesto šalinimo darbus.

Asbestą ar savo sudėtyje asbesto turinčias medžiagas laužant, ardant ar apdorojant, aplinkoje pasklinda labai smulkios asbesto skaidulos (plaušeliai) ir aplinka tampa ypač pavojinga. Žmogui itin pavojingi įkvėpti asbesto plaušeliai, kurie patekę į žmogaus plaučius kaupiasi ilgus metus ir gali sukelti vėžinius susirgimus bei kitus ilgalaikius sveikatos sutrikimus.

- 2.3. Pagrindinė priežastis, kodėl suserga su asbestu nedirbantys asmenys – asbesto plaušelių parsinešimas namo. Dirbant būtina dėvėti vienkartinis apsauginius drabužius. Negalima darbo rūbų nešti namo ir skalbti jų namų skalbimo mašinoje.

3. PAGRINDINIAI DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMAI

3.1. DARBŲ SU ASBESTU ORGANIZAVIMAS

- 3.1.1. Bendrovės padalinio vadovas arba jo paskirtas asmuo, kuriam pavesta organizuoti ir koordinuoti tinkamą darbų atlikimą, privalo prieš planuojamų darbų pradžią informuoti visus susijusius Bendrovės/Rangovo darbuotojus, kad pastatų statybinėse medžiagose, yra arba gali būti asbesto (žr. priedą Nr. 1).
- 3.1.2. Turi būti užtikrinama, kad prieš pradėdant darbus darbuotojams būtų suteikti su asbesto susijusio informuotumo ir saugos apmokymai, kad būtų įgyvendintas saugaus darbo planas ir užtikrintas statybvietyje dirbančių darbuotojų saugumas.
- 3.1.3. Darbas turi būti suplanuotas taip, kad bet kokias asbesto turinčias medžiagas būtų galima pašalinti jas kuo mažiau pažeidžiant, o geriausia – pašalinti visas.
- 3.1.4. Nesant duomenų apie medžiagų, su kuriomis bus atliekami darbai, sudėtyje, tačiau esant įtarimui, kad šių medžiagų sudėtyje gali būti asbesto, prieš pradėdant darbus reikia: arba pateikti ėminius akredituotai laboratorijai asbesto tyrimams; arba iš karto priimti, kad asbesto yra ir vadovautis šioje instrukcijoje nurodytais reikalavimais.

3.2. REIKALAVIMAI ASMENINĖMS APSAUGOS PRIEMONĖMS

- 3.2.1. Darbuotojai atliekantys darbus su medžiagomis, kurių sudėtyje yra asbesto, privalo dėvėti kvėpavimo takų apsaugos priemones, vienkartinius dulkių nepraleidžiančius kostiumus su gobtuvu, pirštines, apsauginius darbo batus bei apsauginius akinius.

<p>ŠALTINIS: ROQUETTE LIETUVA SEKTORIUS: DSS IR APLINKOSAUGOS SKYRIUS</p>	<p>DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBAI SU ASBESTU</p>	<p>INSTRUKCIJA: IENLI018LI 1-as LEIDIMAS: 2018 m. gruodžio 17 d.</p>
---	--	--



Ausinės ir šalmas



Kvėpavimo apsaugos puskaukė



Batai

3.2.2. Kvėpavimo takų apsaugos priemonės turi būti parenkamos priklausomai nuo atliekamų darbų tipo, faktinio arba spėjamo darbo aplinkos užterštumo asbesto plaušeliais, darbų trukmės ir sunkumo. Vienkartiniai respiratoriai, puskaukės, *kaukės su P3 tipo filtrais turėtų būti naudojamos, jeigu asbesto plaušelių koncentracija ore neviršys daugiau kaip 20 kartų ilgalaikio poveikio ribinio dydžio*. Esant didesniems viršijimams reikia naudoti izoluojančias kvėpavimo takų apsaugos priemones.

4. REIKALAVIMAI DARBŲ ATLIKIMO METU

- 4.1. Darbų atlikimo vieta turi būti aptverta ir aiškiai bei visiems matomai pažymėta saugos ir sveikatos ženklais. Draudžiama pašaliniams asmenims patekti į darbo su asbestu zoną.
- 4.2. Darbų atlikimo metu privaloma nuolat drėkinti visas asbesto turinčias medžiagas;
- 4.3. Kiek įmanoma vengti asbestcemenčio dangos (šiferio lakštų) laužymo, trupinimo, pjaustymo;
- 4.4. Naudojant elektrinius smūginius įrankius, reikia nustatyti mažiausią jų veikimo greitį ir dirbti įsirengus vietinę ištraukiamąją ventiliaciją.
- 4.5. Atsargiai šalinti šiferio lakštus laikančias vinis, jų neišmėtyti ir patalpinti į tam skirtą atliekų konteinerį;
- 4.6. Didesnes asbestcemenčio dangos dalis (lakštus) atsargiai nuleisti ir sudėti ant lygaus paviršiaus, jų neskaidant.
- 4.7. Mažesnius lakštų gabalus patalpinti į pavojingųjų atliekų konteinerį.
- 4.8. Būtina trumpinti asbesto turinčių medžiagų šalinimo darbų trukmę (numatyti pertraukas), kad darbuotojai atgautų šiluminę pusiausvyrą, nes didėjant darbo krūviui ir darbo aplinkos temperatūrai, naudojant asmenines apsaugos priemones, organizmui sunku išspinduliuoti šilumos perteklių.
- 4.9. Darbo zonoje draudžiama rūkyti, gerti ir valgyti.
- 4.10. Draudžiama pakartotinai naudoti vienkartinės asmenines apsaugines priemones, neštis jas į kitą darbo vietą arba namo.
- 4.11. Baigus darbus tinkamai išvalyti ir nukenksminti darbo zoną.

5. PAPILDOMI REIKALAVIMAI ATLIEKANT GRIOVIMO IR REKONSTRUKCIJOS DARBUS

- 5.1. Prieš pradėdant pastatų, turinčių konstrukcijose asbesto, griovimo, jų konstrukcijų ar asbesto šalinimo darbus, privaloma iš anksto parengti Statinių, turinčių konstrukcijose asbesto, griovimo, jų konstrukcijų ar asbesto šalinimo darbų planą.
- 5.2. Šiame darbų plane privalo būti suplanuotos priemonės, apsaugančios darbuotojus nuo galimo asbesto veikimo. Darbų planas tvirtinamas Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu.
- 5.3. Šis įsakymas kartu su pranešimu „Apie su asbestu susijusią veiklą“ privalo būti pateikiamas valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui.
- 5.4. Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka darbų su asbestu atlikimui paskirti:
 - 5.4.1. Apmokyta ir atestuota kompetentingą asmenį (padalinio vadovą ar kitą įmonės darbuotoją), kuris prižiūrės ir kontroliuos, kad statinių, turinčių konstrukcijose asbesto, griovimo, jų konstrukcijų ar asbesto šalinimo darbai būtų atliekami saugiai, taikant visas būtinas atsargumo priemones;

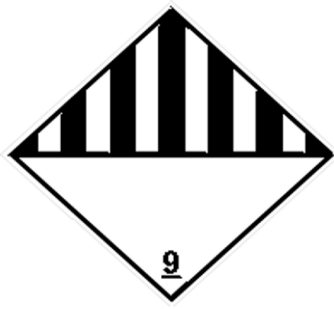
<p>ŠALTINIS: ROQUETTE LIETUVA SEKTORIUS: DSS IR APLINKOSAUGOS SKYRIUS</p>	<p>DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBAI SU ASBESTU</p>	<p>INSTRUKCIJA: IENLI018LI 1-as LEIDIMAS: 2018 m. gruodžio 17 d.</p>
---	--	--

- 5.4.2. Apmokyta darbuotoja oro eminiamis darbo vietose imti;
- 5.4.3. Darbuotoja, atsakinga už Darbuotojų, veikianų asbesto, apskaitos žurnalo (Darbo su asbestu nuostatų) pildymą.
- 5.4.4. Užtikrinti, kad darbai su asbestu būtų atliekami laikantis visų Darbų plane, šioje Instrukcijoje, Lietuvos Respublikoje galiojančiuose teisės aktuose, praktiniame gerosios patirties vadove bei kitose Bendrovės galiojančiose DSS instrukcijose nustatytų reikalavimų.
- 5.4.5. Siekiant užkirsti kelią asbesto plaušelių sklidimui ir poveikiui, kitiems darbuotojams patekimo į darbų su asbestu atlikimo vietą (kur tai įmanoma) turi būti įrengtas atitvaras.
- 5.4.6. Atitvare esantys paviršiai turi būti lygūs ir nepralaidūs arba padengti polietilenu. Atitvarui įrengti turi būti panaudotas patvarus (ne mažesnio kaip 250 µm storio) polietilenas.
- 5.4.7. Atitvare turi būti įrengta:
 - 5.4.7.1. Oro kamera, per kurią darbuotojai įeiti ir išeiti iš atitvaro;
 - 5.4.7.2. Atskira oro kamera tinkamai sutalpintoms (supakuotoms maišuose ir / arba suvyniotoms polietilene) atliekoms iš aptvaro išnešti;
 - 5.4.7.3. Ištraukiamoji ventiliacija, kuri užtikrintų atitvaro viduje kiek mažesnį už atmosferos slėgį (rekomenduojama 20 Pa) ir nuolatinį šviežio oro srautą per atitvarą. Oro kaitos atitvare norma turėtų būti mažiausiai 8 kartai per valandą;
 - 5.4.7.4. Įeiti į atitvarą leidžiama tik darbus su asbestu atliekantiems darbuotojams, dėvintiems tinkamas kvėpavimo takų bei kitas asmenines apsaugos priemones.
 - 5.4.7.5. Pašalinti ar uždengti daiktus, kuriuos bus sunku išvalyti, jei jie bus užteršti asbesto plaušeliais.
 - 5.4.7.6. Užsandarinti angas (pvz., oro kondicionavimo sistemų, vėdinimo sistemų ir kt.), kad būtų galima užkirsti kelią ore esančių asbesto plaušelių pasklidimui už atitvaro ribų.
 - 5.4.7.7. Užtikrinti, kad atitvaras neužstotų evakuacinių išėjimo kelių. Jeigu šio reikalavimo įvykdyti negalima, reikia nurodyti kitus alternatyvius išėjimo kelius, pažymint juos evakuacijos krypties ženklais.

6. REIKALAVIMAI ASBESTO ATLIEKŲ TVARKYMU

- 6.1. Nekaupiti asbesto turinčių atliekų darbo vietoje, nuo įrankių ir paviršių dulkes nuvalyti drėgna šluoste.
- 6.2. Visos asbesto turinčios atliekos turi būti tvarkomos ir utilizuojamos kaip pavojingosios atliekos. Atliekas sudėti į dvigubus plastiko maišus, apklijuoti lipnia juosta ir paženklinėti pavojingųjų atliekų etikete. Priduoti licenzijuotiems pavojingųjų atliekų tvarkytojams.
- 6.3. Didelės apimtys asbesto turinčias atliekas laikyti ir gabenti sandariuose kontaineriuose.
- 6.4. Panaudoti kombinezonai, kvėpavimo takų apsaugos priemonės, pirštinės ir kt. vienkartinės asmeninės apsauginės priemonės utilizuojamos kartu su kitomis asbestu užterštomis atliekomis.
- 6.5. Nešluoti nuolaužų, atliekų. Stambesnes nuolaužas išvalyti drėgnomis šluostėmis, o smulkias išsiurbti H kategorijos vakuuminio dulkių siurbliu, t.y., dulkių siurbliu su didelio veiksmingumo dalelių sulaikymo filtrais.

<p>ŠALTINIS: ROQUETTE LIETUVA SEKTORIUS: DSS IR APLINKOSAUGOS SKYRIUS</p>	<p>DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBAI SU ASBESTU</p>	<p>INSTRUKCIJA: IENLI018LI 1-as LEIDIMAS: 2018 m. gruodžio 17 d.</p>
---	--	--

<p>PAVOJINGOSIOS ATLIEKOS</p> <p>17 06 05* statybinės medžiagos, turinčios asbesto</p> <p><small>kodas (pagal Atliekų sąrašą, pavadinimas)</small></p> <p>Turėtojas: _____</p> <p><small>(monės kodas, pavadinimas)</small></p> <p>_____</p> <p><small>(adresas)</small></p> <p>Atsakingas asmuo: _____</p> <p>_____</p> <p><small>(pareigos, vardas, pavardė, tel. Nr.)</small></p>	
---	--

Atliekų ženklavimo etiketės pvz.

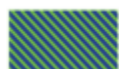
1 priedas. Pagal NVSPL 2017 m. atliktus tyrimus sudarytas planas, kuriame nurodyti pastatai, kurių sienų statybinėse medžiagose rasti asbesto plaušeliai

ŠALTINIS: ROQUETTE LIETUVA
SEKTORIUS: DSS IR
APLINKOSAUGOS SKYRIUS

**DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS
INSTRUKCIJA
DARBAI SU ASBESTU**

INSTRUKCIJA: IENLI018LI
1-as LEIDIMAS:
2018 m. gruodžio 17 d.

1. Administracija
2. Sandėliai
3. Sandėliai
4. „Amber pasta“
5. Vagonų iškrovimo vieta
6. R&D ir buitinės patalpos
7. Grūdų priėmimo punktas
8. Biomasės priėmimo vieta
9. Katjonizuoto krakmolo atkrovimas
10. Elevatorius
11. Malūnas
12. Cheminių medžiagų terminalas
13. Sandėlis
14. Biokuro katilinė
15. Katjonizuoto krakmolo cechas
16. Elevatorius
17. Produkcijos sandėliai / pakavimo vieta
18. Krakmolo cechas
19. Katilinė
20. Pašarų cechas
21. Gliukozės sirupo cechas
22. Mechanikų dirbtuvės
23. Biomasės saugojimo vieta
24. Pašarai, didmaišiai
25. Pašarai, betaris
26. Glitimas, krakmolas, betaris
27. Svarstyklės



- Pastatų konstrukcijose yra asbesto. Vykdamas patalpų remonto/griovimo darbus, būtina dėvėti asmenines apsaugines priemones ir organizuoti kolektyvines saugos priemones. Darbus vykdyti laikantis „Darbai su asbestu“ instrukcijos reikalavimų.